

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

До 300-річчя Г.С.Сковороди

Матеріали
XIX науково-методичної конференції
здобувачів вищої освіти
та молодих учених
«Наумовські читання»,
присвяченої року
математичної освіти
в Україні

Харків – 2022

УДК 378:001.891

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Пономарьова Н. О. – доктор пед. наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Андрієвська В. М. – доктор пед. наук, доцент, професор кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Водолаженко О.В. – кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Жерновникова О. А. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Боярська-Хоменко А.В. – доктор пед. наук, доц., зав.кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Золотухіна С. Т. – доктор пед. наук, професор, професор кафедр освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Олефіренко Н. В. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Масич В.В. – доктор пед. наук, доцент, зав. каф.фізики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Моторіна В. Г. – доктор пед. наук, професор, професор кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Бабак О. М. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, голова наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Сусліченко К. С. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, заступник голови наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(Протокол №8 від 16 лютого 2022 р.)

Наумовські читання : збірник тез доповідей ХІХ науково-методичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Харків, 23-24 листопада 2021 року) / [укл.: Пономарьова Н. О., Андрієвська В. М., Водолаженко О.В.]. Харків, 2022. 335 с.

Збірник містить матеріали доповідей з проблем теорії та історії математичної освіти; інноваційних технологій в освітній практиці; фізики та робототехніки; освітніх, педагогічних наук. Збірник розрахований на наукових і практичних працівників у галузі освіти, докторантів, здобувачів вищої педагогічної освіти усіх рівнів.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Гудзенко О. С.*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ШКОЛЯРІВ ЧЕРЕЗ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ КУРСУ
ІНФОРМАТИКИ.....211

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Кардаш С. О.*

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ДОВІДНИК З ОСНОВ
ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ214

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Майстрюк І. С.*

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМООСВІТИ
ШКОЛЯРІВ.....216

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Молчанова Д. О.*

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ НА
ПДО MOODLE219

доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О., Носова Я. В.

СУЧАСНІ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ КОМП'ЮТЕРНОГО
МОДЕЛЮВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ІНФОРМАТИКИ.....223

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Штикова А. С.*

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА
ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У НОВІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....226

канд. пед. наук, доцент Простакова Ю. С., Вітковська О. І.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В 5 КЛАСІ З МАТЕМАТИКИ В
УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА».....229

*викладач Шакуров Є. О. Тердоват'ян Я. Д.,
Тердоват'ян В. Л.*

КОМУТОВАНІ МЕРЕЖІ ETHERNET.....233

викладач Шакуров Є. О. Варга Д. В.

ВИСОКОШВИДКІСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛОКАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....235

5. Пономарьова Н.О. Готовність вчителя інформатики до профорієнтаційної роботи на IT- спеціальності як педагогічна проблема. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 59, № 3. С. 168–178.

6. Цідило І. М. Програмні комплекси та середовища нечіткого моделювання педагогічних явищ. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2013. Вип. 36. С. 460-464.

7. Olefirenko, N.V., Kostikova, I.I., Ponomarova, N.O., Lebedieva, K.O., Andriievskaya, V.M., Pikilnyak, A.V.: Training elementary school teachers to be at Computer Science lessons to evaluate e-tools. In: Kiv, A.E., Shyshkina, M.P. (eds.) *Proceedings of the 7th Workshop on Cloud Technologies in Education (CTE 2019)*, Kryvyi Rih, Ukraine, December 20, 2019, CEUR-WS.org, online (2020, in press)

УДК 371.68

*доктор пед. наук, професор Пономарьова Н. О.,
Штикова А. С.*

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Анотація. . У статті розглянуто значущість та особливості впровадження особистісно-зорієнтованого підходу в освітню діяльність. Проаналізовано теоретичні засади особистісно-зорієнтованого підходу до навчання. Визначені шляхи реалізації особистісно-орієнтованого підходу відповідно до концепції Нової української школи.

Ключові слова: особистісно-зорієнтований підхід в освіті, дитиноцентризм, саморозвиток, індивідуальність, особистість, Нова українська школа.

Постановка проблеми. Нормативні документи в сфері освіти визначають ключовими для розвитку української школи ідеї діяльнісного, особистісно-зорієнтованого і компетентнісного підходів.

Так, в Законі України «Про освіту» її основною метою визначено всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства (Закон про освіту, 2019). Особистісна парадигма побудови освітнього процесу передбачає таку організацію освіти, яка буде зосереджена переважно на особистості учня, його самобутності, унікальності, неповторності, суб'єктивності (Голуб, 2019). Здобувши шкільну освіту, кожен випускник має усвідомлювати себе, свої властивості, схильності, мати уявлення про суспільні процеси, про все, що його оточує, уміти

оцінювати (критично мислити) й на основі системного критичного мислення формувати систему ставлень (Голуб, 2019).

Аналіз актуальних досліджень. Відповідно до концептуальних засад реформи шкільної освіти «Нова українська школа», одним із компонентів формула нової школи є орієнтація на потреби учня в освітньому процесі та дитиноцентризм (Нова українська школа, 2016). Особистісно-орієнтований підхід вимагає, щоб у центрі навчання знаходився учень, його мотиви, цілі, неповторний психологічний склад: процес навчання має бути організований як навчальна діяльність учнів і повинен переорієнтуватися на постановку і розв'язання навчальних задач самими учнями (Гриньова, 2015). Теоретичні засади впровадження особистісно-зорієнтованого підходу до навчання зайшли відображення у наукових розвідках Г. Балла, І. Бежа, О. Бондаревської, С. Устименка, М. Костікова, В. Кременя, В. Моляко, О. Пехоти, А. Плігіна, Є. Полата, О. Пометун, В. Рибалки, А. Савченко, С. Сисоевої, О. Сухомлинської, Т. Титатренко, І. Якиманської та багатьох інших.

Мета роботи: встановити особливості особистісно-орієнтованого підходу як основи побудови освітнього процесу у новій українській школі.

Особистісний підхід – це найважливіший принцип психолого-педагогічної науки, що передбачає створення активного освітньо-виховного середовища та облік своєрідності індивідуальності в розвитку і саморозвитку. Саме цей принцип визначає положення дитини у виховному процесі, означає визнання його активним суб'єктом діяльності, а отже, становлення суб'єкт-суб'єктних відносин між учнем та вчителем (Гриньова, 2015). О. Пехота наголошує на те, що зазначений підхід є ключовим методологічним інструментарієм, основу якого становлять сукупність вихідних концептуальних уявлень, цільових установок для організації навчально-виховного процесу, від якого залежить ефективність переорієнтації системи освіти, в цілому, та навчання, зокрема, на розвиток особистості учня (за О. Пехотою та іншими) (Особистісно-орієнтований підхід, 2019). У сучасних психолого-педагогічних наукових розвідках вчені з різних сторін досліджують та визначають також і особливості впровадження особистісно-орієнтованого підходу до побудови освітнього процесу у закладах середньої освіти. Так, особистісно-орієнтований підхід – це послідовне ставлення педагога до учня як до особистості, як до самосвідомого відповідального суб'єкта за власний розвиток і як до суб'єкта освітньої взаємодії (Гончаренко, 1997). Особистісний підхід ґрунтується на сукупності концептуальних уявлень про педагогічну діяльність, її цільові настанови та засоби, які забезпечують більш глибоке цілісне розуміння, пізнання особистості дитини і на цій основі – її гармонійний розвиток в умовах чинної системи освіти (Гриньова, 2015). Інноваційність нав-

чання, побудованого на засадах особистісно-орієнтованого підходу полягає, на думку науковців у тому, що воно спрямовується на формування компетентної та особистості, здатної до дій (орієнтується в обставинах, визначає мету своїх дій, сприймає задачі діяльності (наприклад, навчальної) як особистісно важливі; здатна скласти план власних дій для досягнення визначеної мети тощо) (Гриньова, 2015).

Отже, як зазначають науковці, особистісно-орієнтований підхід сприяє створенню умов для формування та прояву саме тих якостей особистості здобувачів освіти, які допомагають розвитку їх мислення, інтелекту, становленню творчих та комунікативних здібностей, виробленню навичок самоосвіти, саморозвитку, що є украй необхідним для подальшого плідного життя у сучасному динамічному суспільстві (Поньмарьова, 2018).

Для реалізації особистісно-орієнтованого підходу, відповідно до концепції Нової української школи необхідно:

- надати учням свободу вибору предметів та рівня їхньої складності, забезпечити можливість навчання в різновікових предметних або міжпредметних групах;
- організувати освітню діяльність з урахуванням навичок ХХІ століття відповідно до індивідуальних стилів, темпу, складності та навчальних траєкторій учнів: від комунікативних типів завдань до творчих;
- враховувати у навчанні вікові особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей;
- розкривати потенціал кожної дитини через неупереджене та справедливе ставлення до кожного учня;
- навчати учнів вихованню в себе гідності, оптимізму, сильних рис характеру та чеснот;
- здійснювати навчання учнів справлятися зі стресом та напругою;
- усі педагогічні задачі вирішувати в атмосфері психологічного комфорту та підтримки учасників освітнього процесу (Нова українська школа, 2016).

Отже, саме таким чином особистісно-орієнтований підхід забезпечить у Новій українській школі оптимальні умови для різнобічного розвитку кожного учня, ствердження його самобутності, віднайдення цінностей, усвідомлення учнів сенсу навчальної діяльності та свого життя загалом (Бійчук, 2019).

Список використаних джерел

1. Бійчук Г. Концептуальні засади реалізації компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї. *Зб. матеріалів круглого столу «Концептуальні засади компетентісного навчання української мови»* (15 березня 2019 р., м. Київ). Київ : Педагогічна думка, 2019. С. 7-8.

2. Голуб Н. Компетентнісно орієнтоване навчання української мови учнів ліцею: проблеми і перспективи. *Зб. матеріалів круглого столу «Концептуальні засади компетентнісного навчання української мови»* (15 березня 2019 р., м. Київ). Київ : Педагогічна думка, 2019. С. 4-6.

3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с

4. Гриньова М.В. Особистісно орієнтована технологія навчання та виховання. URL: <http://acup.poltava.ua/wp-content/uploads/2015/03/GrinovaM.pdf> (дата звернення: 01.11.2021).

5. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 01.11.2021 р.)

6. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 01.11.2021).

7. Особистісно-орієнтований підхід до формування особистості майбутнього кваліфікованого робітника. URL: <http://www.tpal.com.ua/spase/osnnapr/ipto/doc/nauk/1.3.pdf> (дата звернення: 01.11.2021).

8. Пономарьова Н. О. Підготовка майбутніх учителів інформатики до профорієнтаційної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. 325с.

9. Шишкін Г.О. Особистісно-зорієнтоване навчання майбутніх учителів технологій. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.* 2013 Вип. 40. С.292-297.

УДК 371

*канд. пед. наук, доцент Простакова Ю. С.,
Вітковська О. І.*

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ В 5 КЛАСІ З МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

Анотація. Згідно концепції «НУШ» в 5 класі виділяють такі види оцінювання: формувальне, що виражається вербальною оцінкою від вчителя, самооцінкою та взаємооцінюванням, і підсумкове (семестрове та річне). Крім того, за рішенням педагогічної ради може використовуватися й проміжне оцінювання.

Ключові слова. НУШ, оцінювання навчальних досягнень учнів, формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання.